

Розділ 1. Економічна теорія та історія економічної думки

УДК 330.88

ІСТОРИКО-ЕКОНОМІЧНИЙ СЕГМЕНТ СУЧАСНОЇ ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Колядич О. І.

*кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної теорії,
Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, вул. Табірна, 30-32, 03113, Україна
тел. (044)-244-31-02, e-mail: oleksandr@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0008-0856-8212, DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2018-51-7-13>*

THE HISTORICAL AND ECONOMIC SEGMENT OF THE MODERN PARADIGM OF ECONOMIC SCIENCE

O. Koliadych

*PhD in Economics, Associate Professor of Economic Theory Department,
«KROK» University, Kyiv, st. Tabirna, 30-32, 03113, Ukraine
tel. (044)-244-31-02, e-mail: oleksandr@krok.edu.ua
ORCID: 0000-0008-0856-8212, DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2018-51-7-13>*

Анотація. У статті аналізується місце та роль історико-економічної наукової складової у сучасній парадигмі економічної науки. Виявлені недоліки сучасної освітньої концепції в Україні обумовлені зменшенням частки історико-економічних дисциплін та їх можливими наслідками. Основною причиною цього скорочення є позитивістське ставлення, властиве «основному» економічної науки. Також поширеною є думка, що історія та філософія не можуть призвести до «універсальних законів, як математика чи механіка». Історико-економічна наука розглядається як багатопрофільна наука, яка формується на стику двох історій і економіки і надає їй універсальний підтекст. Висловлено думку, що історико-економічна сфера, як важливий сегмент економічної науки, має ряд переваг та векторів для подальшого розвитку. Серед них - застосування зовнішньополітичного підходу до еволюції економічної теорії, що сприяє побудові економічного наукового суспільства. Кумулятивний підхід дає підстави вважати розвиток науки як еволюційний прогресивний та безперервний процес, який формує історичну пам'ять і широту мислення. Історичний інституціоналізм в історико-економічних дослідженнях сприяє розробці історичного, як структурного, так і нормативного вибору для подальших змін у системі. Підкреслюється, що історія економічних вчень визначається множинністю форм, що дозволяє розглядати економічні процеси з різних концептуальних позицій. Як результат, це призводить до формування компетенції дослідника альтернативного мислення. Відзначено, що включення в методологічну матрицю системного підходу разом з цивілізаційною парадигмою зміцнює стипендію та надає ексклюзивність історико - економічним дисциплінам при розгляді досліджуваних об'єктів при їх розвитку на всіх етапах життєвого циклу. У статті підкреслюється, що дисципліни історико-економічного профілю мають унікальну перевагу в розумінні презентації, беручи до уваги факти в динаміці (наприклад, зміна стану та форм економічної системи, види конкуренції та їх пояснення фахівцями економістів тощо).

Ключові слова: позитивізм, наукова методологія, екстерналістський підхід, компетентнісний підхід, статика, динаміка, цивілізаційна парадигма, історичний інституціоналізм.

Формул: 0, рис.: 0, табл.: 0, бібл.:14

Annotation. In the article, analyze the place and role of historical-economic scientific component in the modern paradigm of economic science. The detected the disadvantages of the modern educational concept in Ukraine are due to the reduction of the share of historical and economic disciplines and the probable consequences of it are considered. The main reason for this reduction is the positivist attitude inherent in the «mainstream» of economic science. Also, the spread of thoughts that history and philosophy can not lead to «universal laws like mathematics or mechanics». Historical-economic science is regarded as a multidisciplinary science, which is formed at the junction of two histories and economics and gives it a universal subtext. Expressed ta view that the historical-economic sphere, as an important segment of economic science, has several advantages and vectors for further development. Among them, are

application of the externalist approach to the evolution of economic theory, which contributes to the construction of economic science society. The cumulative approach provides grounds for considering the development of science as an evolutionary progressive and continuous process that shapes historical memory and the breadth of thinking. Historical institutionalism in historical and economic research contributes to designing a historical choice, both structural and normative, for further changes to the system. It is emphasized that the history of economic doctrines is determined by the plurality of forms, which makes it's possible to consider economic processes from different conceptual positions. As a result, this leads to the formation of the competence of the researcher of alternative thinking. It is marked that the inclusion in the methodological matrix of the system approach along with the civilizational paradigm strengthens the scholarship and gives exclusivity to historical - economic disciplines when considering the objects under study in their development at all stages of the life cycle. The article emphasizes that the disciplines of the historical - economic profile have a unique advantage in understanding the presentation, considering the facts in the dynamics (for example, the change of the state and forms of the economic system, the types of competition and their explanation by specialists of economists, etc.).

Key words: *positivism, scientific methodology, externalist approach, competence approach, statics, dynamics, civilizational paradigm, historical institutionalism.*

Formulas.: 0; fig.: 0; tabl.: 0, bibl.: 14

Постановка проблеми. Витіснення історико-економічних дисциплін з освітнього процесу вищої економічної освіти України та звуження відповідного сегменту сучасної парадигми економічної науки викликає ряд проблем, пов'язаних з порушенням її комплексності та цілісності. Ми припускаємо, що помилковість реформаторсько-освітнього поступу в Україні на сьогодні, полягає в наслідуванні освітнього тренду Західних суспільств кінця ХХ ст., що не відповідає сучасним тенденціям.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Виявленням причин витіснення історико-економічних досліджень на периферію економічної науки займалися ряд вчених. Деякі з них вбачали витoki цього процесу ще в постулюванні А. Смітом, – механіцизму, який детермінує явища навколишнього середовища, виключаючи випадковість [1].

На посиленні в економічній теорії позитивістських тенденцій, у зв'язку з маржиналістською революцією, та, переважно з працями С. Джевонса і Л. Вальраса, наголошували Mirowski Ph. [2] та McLure M. [3].

Зближення економіки з фізикою та математикою та математизацію економічної теорії в другій половині ХХ століття, відзначають McCloskey D. [4] та Weintraub E. [5].

Проте вже в кінці ХХ-початку ХХІ століття кількість досліджень на історико-економічних методологічних засадах, за

спостереженнями М. Блауга, починає зростати [6].

Таким чином, скептичні настрої представників мейнстріму відносно історико-економічних досліджень на сьогодні є сумнівними. Історики-економісти пронизують предметні межі, а історико-економічний сегмент стає міждисциплінарною галуззю знань. Прекрасні перспективи, безпосередньо, історії економічних вчень, на ґрунті екстерналістського підходу щодо еволюції економічної теорії, вбачає Backhouse R. [7].

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження історико-економічних сегментів сучасної парадигми економічної науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Історико-економічна освіта в Україні стрімко втрачає свій сегмент в загальній системі економічної освіти. На сьогодні, стає очевидним, хибність подібного тренду, враховуючи тенденції розвитку економічної науки в загальноосвітньому контексті. Освітній концепт, який визначається в багатьох українських вузах економічного профілю ґрунтується, переважно, на західних «конспектах» 20-літньої давності. Ряд відомих науковців-економістів констатували причини такої хвилі в освітній сфері Західної Європи, Північної Америки, Австралії:

1. «Головна причина «кліофобії» сучасних економістів, скоріш за все, полягає в позитивістському налаштуванні,

притаманному «основній течії» економічної науки [8].

2. «...економісти вважають себе вченими в тому сенсі, в якому вченими є біологи, фізики і математики» [9].

3. «Економісти застосовують наукову методологію і техніку аналізу або, простіше кажучи, «використовують математику в якості мови, а фізику в якості зразка для наслідування» [10].

4. «Економісти для відповідності критеріям науковості, прийнятим в точних науках, дотримуються курсу на інтелектуальну автономію від таких «відсталих» предметів, як історія і філософія, які не можуть вивести «універсальні закони, як математика або механіка» [11].

Всі ці причини, які пояснюють суть процесів в економічній освітній сфері, побудованій на Західній традиції, мали місце в кінці ХХ століття. В останні роки все більшої популярності набирає екстерналістський підхід до еволюції економічної теорії, що передбачає розгляд «того, як економічна наука конструюється суспільством» [7].

Історико-економічна наука, оскільки склалася на стику двох наук – історичної і економічної, – є міждисциплінарною. Вона широко використовує методи як історичного пізнання, так і економічного аналізу. Економічна історія виокремилася в самостійну галузь досліджень ще в середині ХІХ-го ст. Історія економічної думки – у 80-х рр. ХІХ ст. Обидві вони тісно пов'язані з економічною теорією, розвитком конкретних економічних наук (економічної статистики, фінансів, демографії, економіки промисловості та сільського господарства тощо), а також розвитком філософської думки. Екстерналістський підхід робить історико-економічні дисципліни привабливими не тільки для економістів, а й для філософів, соціологів, істориків, політологів та ін. Свідченням цього є спостереження Мальцева А.А.: «...творчість багатьох сучасних авторів в області історії економічних вчень більше відноситься до категорії *science studies*, економічної

соціології та філософії. Далеко не випадково багато відомих учених цієї галузі, «рятуючись» від властивого мейнстриму гніту технічного формалізму і позитивістської риторики, знайшли комфортний притулок в департаментах філософії (М. Шабас), бізнес-школах (М. Маклюр), коледжах вільних мистецтв (Р. Еметт), в яких «як і раніше цінується глибина і широта аналізу» [12].

Вивчення історико-економічних дисциплін має не тільки освітньо-пізнавальне значення. Воно містить важливе прикладне навантаження, оскільки, по-перше, розкриває практичну цінність тих чи інших економічних теорій, доктрин у різні часи; по-друге, є основою для сучасних рекомендацій щодо економічного розвитку тих чи інших країн; по-третє, сприяє прискоренню трансформаційних процесів в економіці на засадах загальноцивілізаційних орієнтацій.

Видатний економіст ХХ-го ст. Й.А. Шумпетер обґрунтував важливість звернення до ретроспективних досліджень низкою чинників, умовно розмежувавши їх на три групи - педагогічні переваги, нові ідеї та розуміння логіки людської думки. При цьому вчений наголошував, що «економічна наука особливо потребує історичного екскурсу» [13].

Освітня сфера України потребує, на сьогодні, виваженого, комплексного реформування. *Компетентнісному підходу*, застосовуваному українськими реформаторами, притаманні ряд базисних ознак. Компетенції – це конкретизована кваліфікація, відображена в переліку здатностей, необхідних для практичних дій у рамках певного об'єкту. Саме останній надає кваліфікації форми компетенцій, конкретизує перелік здатностей, що характеризують обсяги кваліфікації. Компетенції формуються на основі накопиченого людством потенціалу наукових знань та використання всього арсеналу дидактичних засобів передачі їх студентам. Звідси, роль історико-економічної освіти для здобуття економічної освіти є колосальною. При цьому, під науковими знаннями ми

розуміємо достовірні (перевіренні), структуровані та логічно пов'язані у систему знання, що відповідають практичним цілям людей (є практико-орієнтованими). Під дисципліною розуміється усталена і перевірена, визнана науковим та освітянським товариствами, частина наукових знань об'єднаних в цілісну та логічно пов'язану систему на основі наукового об'єкту, предмету та методів пізнання. Дисципліна формується із всього контенту наукових знань на основі певної методології та орієнтована на досягнення певних цілей людей.

В системі вищої економічної освіти економічна теорія (політична економія) та історико-економічні дисципліни тісно взаємопов'язані та відіграють фундаментальну роль. Виключення історико-економічних дисциплін із статусу нормативних в окремих українських вузах, безпосередньо в Київському національному економічному університеті імені Вадима Гетьмана, зумовить ряд негативних наслідків, наприклад те, що політична економія втрачає можливість отримання первинної історико-економічної інформації (факти, події,...), від якості і повноти якої залежить сприйняття студентами категоріального апарату економічної науки, розуміння загальних законів суспільно-економічного розвитку, а економічна теорія (політична економія) перетворюється в науку, відірвану від практики господарського життя, оскільки у своїх теоретичних узагальненнях не спирається на пізнання конкретних історико-економічних процесів.

На думку автора, вплив історико-економічної освіти та дисциплін, які складають її основу, у формуванні компетентностей фахового економіста в руслі реформування освітньої сфери в цілому, не повинен штучно обмежуватися. Це доречно пояснити, тими унікальними властивостями якими наділені економічна історія, історія економічних вчень:

1. Поєднання статичності і динаміки з переважанням динаміки. Більшість економічних дисциплін, які викладаються

у вищих (наприклад, макро, мікроекономіка, вузькопрофільні дисципліни) ґрунтуються на статичній базі (моделях, графічних спрощеннях, фактах окремого, зазвичай короткого історичного періоду). Але статичний стан не дозволяє простежити перехід економічного процесу з одного стану в інший. Крім того, статичний підхід розглядає економічні явища поза категорії зміни їх у часі і просторі. Дисципліни історико-економічного профілю мають унікальну перевагу в розумінні подачі, розгляду фактів в динаміці (наприклад, зміна стану і форм господарської системи, видів конкуренції та їх пояснення фаховими економістами тощо).

Компетентність: *здатність прослідковувати зміни; динамічна аналітика.*

2. Системний підхід. Цивілізаційна парадигма. Більшість дисциплін, які вивчають студенти є вузькопрофільні, а звідси впливає обмеженість у застосуванні системного підходу (наприклад, вивчаючи фінансову сферу неможливо зрозуміти вплив на її стан і розвиток факторів інших підсистем. А це обмежує розуміння процесів всередині цієї сфери та унеможливорює варіативність прогнозування) В історико-економічних дисциплінах у повній мірі реалізується системний підхід за такими принципами:

- принцип багатоплановості полягає у тому, що будь-який об'єкт розглядається у декількох планах, аспектах. Наприклад, як одиниця господарства, що має свої специфічні особливості, як частина середовища, до якої вона належить;

- принцип багатомірності полягає у тому, що будь-який складний об'єкт характеризується великою сукупністю властивостей, які об'єднані в групи (кластери), кожен з яких описує ті чи інші його особливості;

- принцип динамічності полягає у тому, що системний підхід вимагає розглядання досліджуваних об'єктів у їх розвитку на всіх етапах життєвого циклу.

Компетентність: *системне мислення.*

3. Множинна форма. Значне місце серед історико-економічних дисциплін займає економічна думка, або історія економічних вчень. На основі матеріалу, (методів, напрямів, концепцій, теорій) ІЕВ – господарство, економічні процеси, розглядаються з точки зору, принаймні, декількох форм, а також під різним кутом зору, тоді як в більшості дисциплін превалює одинична форма. Компетентність: *варіативність мислення.*

4. Кумулятивний підхід. Історія економіки у поєднанні з економічною думкою – єдина економічна наука в якій розглядається розвиток науки як еволюційний поступально-неперервний спадковий накопичувальний процес; наукове знання як сукупність фактів, теорій та методів, які поглиблюють, розширюють і доповнюють ідеї, нагромаджені людством (кумулятивна модель французького вченого П'єра Дюгема)

Компетентність: *історична пам'ять, «панорамне мислення».*

5. Історичний інституціоналізм. Використання цього підходу історією економіки та економічною думкою зосереджує увагу студента на ролі історичного вибору, здійсненого в історичному минулому. Історичний вибір (структурного та нормативного характеру), як правило, проектує подальші зміни системи, які встановлюються, «читаються» аналітиком.

Компетентність: *розуміння поведінкових реакцій суб'єкта дослідження.*

Карта осередків (вузів), які зберігають та розвивають історико-економічну освіту, не зважаючи на згаданий наступ на неї є досить розлогою на Заході і мініатюрною в Україні. Так, у Оксфордському університеті (Велика Британія) існує бакалаврська програма «Історія та економіка» (History and Economics). Серед дисциплін, які викладаються студентам: «Історія економічної думки», «Фінансова історія Британії з XII століття», «Економічна історія Європи», «Філософія та методологія економічної науки» та ін. (для студентів-магістрів економічного

факультету, які обрали програму «Економічна та соціальна історія» (з 5-ма магістерськими програмами економічного факультету, 2-ма – з економічної та соціальної історії)). В Лондонській школі економіки (Велика Британія) існує окремий факультет з економічної історії (Department of Economic History), який пропонує 3 бакалаврські (BSc Economic History, BSc Economic History with Economics, BSc Economics and Economic History), 4 магістерські (MSc in Economic History, MSc in Economic History (Research), MSc in Quantitative Economic History, MSc Political Economy of Late Development) та PhD-програми. Студенти економічного факультету (Department of Economics) вивчають такі дисципліни (курси) як «Нова політична економія» (теорія суспільного вибору, політична економія розподілу доходів тощо), «Історія економічної теорії: як змінюються теорії», «Економічний аналіз» - для всіх бакалаврських програм. У Принстонському університеті (США) дисципліна «Історія економічних вчень» викладається як економічним, так і історичним факультетами, для студентів бакалаврського рівня. В університеті Констанц (Німеччина) «Вступ до історії економіки та підприємництва», «Історія економічної думки» викладаються на факультеті гуманітарних наук. При університеті м. Гамбург створено «Інститут економічних систем» (Institut für Wirtschaftssysteme), одним з напрям якого є історія економіки та економічної теорії. При цьому, «Основи історії економічної теорії» викладається для бакалаврів а «Історія економічної думки» – для магістрів. Цей перелік можна продовжувати й далі.

Серед українських вузів, які зберігають фундамент економічної освіти у вигляді історико-економічних дисциплін, можна назвати: НУ «Кієво-Могилянська академія», «Київський національний торговельно-економічний університет», в меншій мірі КНУ імені Т.Г. Шевченко. На цьому тлі, заслуговують на увагу та

схвальні відгуки зусилля окремих фахівців, які розуміють важливість збереження та розвитку історико-економічної освіти. Зокрема, кафедра економічної теорії ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», під керівництвом проф. Радіонової І.Ф., організували науковий студентський гурток «Економічні основи української державності», в результаті річної роботи якого, вийшов навчальний посібник «Нарис історії економічної думки України кінця ХІХ – початку ХХ ст. в особистостях». Радіонова І.Ф. досить чітко визначила у вступній частині завдання, яке залишає надію на оптимістичне майбутнє історико-економічної освіти: «Чим зумовлена доцільність і необхідність видання цього навчального посібника? По-перше, намітився тренд на скорочення годин на вивчення історії економічної думки в українських економічних вишах. Тому посібник покликаний хоча б частково заповнити лакуни економіко-історичної освіти, що пов'язані з цим скороченням» [14].

Висновки. В українській сфері вищої економічної освіти, якій властивий «ефект запізнення», в руслі наздоганяючого типу модернізації відбувається витіснення історико-економічної складової з загальної наукової системи економічної науки. Негативними наслідками такого процесу можуть стати:

– неможливість синхронізації парадигмальних позицій наукових сфер України та розвинутих країн Заходу;

– обмеженість наукового методологічного потенціалу економічної науки загалом та економічної теорії зокрема; втрата важливих методів дослідження, як історичного пізнання, так і економічного аналізу, неможливість розкриття практичної цінності тих чи інших економічних теорій, доктрин у різні часи, мінімізація створення основ для сучасних рекомендацій щодо економічного розвитку та вивчення досвіду проведення реформ, формування інституційних основ в високоефективних економіках різних країн світу;

– втрата кадрового складу науковців історико-економічної сфери.

Перспективи подальшого розвитку історико-економічної сфери, як важливого сегменту економічної науки в контексті загальносвітового тренду можуть визначитися:

– екстерналістським підходом до еволюції економічної теорії, – конструювання економічної науки суспільством;

– системним підходом в межах цивілізаційної парадигми, – розглядання досліджуваних об'єктів у їх розвитку на всіх етапах життєвого циклу;

– поєднання статичної і динамічної, – виключно пріоритет історико-економічних наук, в розумінні подачі, розгляду фактів в динаміці;

– множинністю форми – розгляд економічних процесів з різних концептуальних позицій, що формує варіативність мислення;

– кумулятивним підходом, – розвиток науки як еволюційний поступально-неперервний спадковий накопичувальний процес, що формує історичну пам'ять та «панорамне мислення»;

– історичним інституціоналізмом, – проектування історичним вибором (структурного та нормативного характеру) подальших змін системи.

Література:

1. Henderson W., Samuels W. J. (2004). The etiology of Adam Smith's division of labor: alternative accounts and Smith's methodology applied to them. In: W. J. Samuels, W. Henderson, K. D. Johnson, M. Johnson (eds.). *Essays on the history of economics*. London; N.Y.: Routledge, pp. 8-71.
2. Mirowski Ph. (2012) Physics and the «marginal revolution». *Terra Economicus*, Vol. 10, № 1, pp. 100 — 116.
3. McLure M. (2001). *Pareto, economics and society: the mechanical analogy*. L.: Routledge.
4. McCloskey D. N. (1998). *The rhetoric of economics*. Madison: University of Wisconsin Press.
5. Weintraub E. R. (2012). *Telling the story of MIT economics in the 1940s*. Unpublished manuscript. Durham: Duke University, October 8. URL <http://public.econ.duke.edu/~erw/190/MIT-Contexts-Berlin.pdf> (дата звернення 0708.2018).
6. Blaug M. (2001). No history of ideas, please, we're economists. *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 15, pp. 145 — 164.

7. Backhouse R. (2006). Economics, Sociology of. In: J. Beckert, M. Zafirovski (eds.). International encyclopedia of economic sociology. London; N.Y.: Routledge, pp. 216-221.

8. Caldwell B. (2013). On positivism and the history of economic thought. Southern Economic Journal, Vol. 79, № 4, pp. 753—767.

9. Полтерович В. М. Становление общего социального анализа. *Общественные науки и современность* : журнал. 2011 № 2. С. 101 — 111.

10. Szenberg M., Ramrattan L., Gottesmann A. A. (2006). Introduction: The Significance of Paul Samuelson in the Twenty First Century. In: M. Szenberg, L. Ramrattan, A. A. Gottesmann (eds.). Samuelsonian Economics and the Twenty-First Century. Oxford: Oxford University Press.

11. Emmett R. B. (ed.). (1999). Selected essays by F. Knight. Vol. 1. Chicago; London: University of Chicago Press.

12. Мальцев А. А. История экономических учений. Экономическая теория в историческом развитии. Взгляд из Франции и России : монография. Москва, 2016. 668 с.

13. Шумпетер Й. А. История экономического анализа: науч. пособие. Москва : Экономическая школа, 2001. С. 66.

14. Січевлюк Л. В. Нарис історії економічної думки України кінця ХІХ – початку ХХ ст. в особистостях : навчальний посібник. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2018. 256 с.

Reference:

1. Henderson W., Samuels W. J. (2004). The etiology of Adam Smiths division of labor: alternative accounts and Smiths methodology applied to them. In: W. J. Samuels, W. Henderson, K. D. Johnson, M. Johnson (eds.). Essays on the history of economics. London; N.Y.: Routledge, pp. 8-71.

2. Mirowski Ph. (2012) Physics and the «marginal revolution». Terra Economicus, Vol. 10, № 1, pp. 100 — 116.

3. McLure M. (2001). Pareto, economics and society: the mechanical analogy. L.: Routledge.

4. McCloskey D. N. (1998). The rhetoric of economics. Madison: University of Wisconsin Press.

5. Weintraub E. R. (2012). Telling the story of MIT economics in the 1940s. Unpublished manuscript.

Durham: Duke University, October 8. URL <http://public.econ.duke.edu/~erw/190/MIT-Contexts-Berlin.pdf> (data zvernennia 0708.2018).

6. Blaug M. (2001). No history of ideas, please, were economists. Journal of Economic Perspectives, Vol. 15, pp. 145 — 164.

7. Backhouse R. (2006). Economics, Sociology of. In: J. Beckert, M. Zafirovski (eds.). International encyclopedia of economic sociology. London; N.Y.: Routledge, pp. 216-221.

8. Caldwell B. (2013). On positivism and the history of economic thought. Southern Economic Journal, Vol. 79, № 4, pp. 753—767.

9. Polterovych V. M. Stanovlenye obshcheho sotsyalnoho analyza. *Obshchestvennye nauky y sovremennost* : zhurnal. 2011 № 2. S. 101 — 111.

10. Szenberg M., Ramrattan L., Gottesmann A. A. (2006). Introduction: The Significance of Paul Samuelson in the Twenty First Century. In: M. Szenberg, L. Ramrattan, A. A. Gottesmann (eds.). Samuelsonian Economics and the Twenty-First Century. Oxford: Oxford University Press.

11. Emmett R. B. (ed.). (1999). Selected essays by F. Knight. Vol. 1. Chicago; London: University of Chicago Press.

12. Maltsev A. A. Ystoryia ekonomycheskykh ucheniy. Ekonomycheskaia teoriya v ystorycheskom razvytyu. Vzghliad yz Frantsyy y Rossyy : monohrafyia. Moskva, 2016. 668 s.

13. Shumpeter Y. A. Ystoryia ekonomycheskoho analyza: nauch. posobyie. Moskva : Ekonomycheskaia shkola, 2001. S. 66.

14. Sichevliuk L. V. Narys istorii ekonomichnoi dumky Ukrainy kintsia KhIKh – pochatku KhKh st. v osobystostiakh : navchalnyi posibnyk. Kyiv : Universytet ekonomiky ta prava «KROK», 2018. 256 s.

Стаття надійшла до редакції 22.09.2018 р.